

Børnehaven Benediktevej politik til forebyggelse og opsporing af overgreb mod børn.

**Børnehaven Benediktevej
Benediktevej 1
4200 Slagelse**

**Tlf. 58527578
benediktevej@slagelse.dk**

Indledning:

Alt for mange børn udsættes for vold og seksuelle overgreb og dette har store konsekvenser for deres fremtidige muligheder for, at de kan klare sig godt. Overgreb har store psykiske konsekvenser for barnet og de varer resten af livet.

Derfor er det besluttet, at alle daginstitutioner i Slagelse Kommune skal udarbejde en politik til forebyggelse og opsporing af overgreb mod børn. Politikken skal bevidstgøre personalet om, hvordan vi kan forebygge, opspore og håndtere vold og seksuelle overgreb og at vores pædagogiske praksis sikre, at børnene er beskyttet og trygge i dagligdagen.

Det er også vigtigt for os at forældrene kender til denne forebyggelsespolitik, så de ved, hvorfor forebyggelse er vigtigt og hvordan – og på hvordan vi reagerer.

I Børnehaven har vi en målgruppe af børn, som ikke altid kan vise eller formulere deres behov, på grund af de udfordringer de har udviklingsmæssigt. Derfor er det meget vigtigt, at medarbejderne er rustet til at se signaler/tegn på en adfærd, som kunne give anledning til en bekymring, om børnene bliver udsat for psykisk eller fysisk vold eller seksuelle overgreb.

SFI har undersøgt hvor mange børn og unge med handicap der udsættes for vold og seksuelle overgreb. Disse undersøgelser viser at børn med handicap har højere risiko for at blive ofre for vold og seksuelle overgreb. Ofte bliver overgrebet begået af en person den handicappede kender – en anden beboer på bostedet, en klassekammerat, personalet eller et familiemedlem. Disse fakta indikerer, at mennesker med handicap kan have svært ved at udleve deres seksualitet på en sund og tryk måde.

Værdigrundlag og børnesyn:

Børnehaven har udarbejdet et værdigrundlag som bl.a. beskriver følgende

- Alle børn og voksne kan være trygge
- Der udvises respekt for både børn og voksne

Endvidere arbejder vi efter Slagelses kommunes værdier:
Kompetent, tydelig, modig og med glæde

Formål med politikken:

Vi betragter os som børnenes "advokat" og vil derfor handle, hvis vi oplever at barnet bliver udsat for krænkelse eller grænseoverskridende seksuel eller psykisk/fysisk voldelig adfærd. Vi mener, at det er vigtigt, at vores pædagogik støtter børnene i, at udvikle evnen til at skelne mellem egne og andres behov og til at skelne mellem egne og andres grænser.

Børn oplever med deres sanser og når de er nysgerrige på deres egen og andre børns kroppe, har det næsten altid udspring i nysgerrighed og sanselighed. De er nysgerrige på, hvordan andre børn ser ud og sammenligner sig med dem og det føles dejligt at berøre sig selv. Det er vigtigt at understrege, at dette IKKE kan sammenlignes med voksnes seksuelle lyst. Det er derfor vigtigt, at vi som pædagogisk personale ikke griber for hårdt og uhensigtsmæssigt ind, når vi oplever, at børnene er nysgerrige på hinanden. Hvis vi gør det, vil de føle skam og føle sig forkerte og vi ønsker ikke at forstyrre deres sunde udvikling og give dem det indtryk, at disse følelser skal forbindes med skam.

Vi møder dem med en kommentar om, at sådan ser vi alle ud og en opfordring til at komme med og lave noget andet og evt. gøre opmærksom på, at bare numser hører til på toilettet. Når vi leger med vand på legepladsen foregår det med ble eller underbukser på – ikke fordi børnene ikke må se hinanden nøgne, men for at beskytte børnene mod nysgerrige blikke udefra – i disse digitale tider.

Samtidig skal vi anerkende, at børn er nysgerrige og begejstrede, når de opdager noget nyt og det gælder også, når de opdager nye sider af kroppen og via deres sanser oplever lyst og nydelse. Dette er en sund og naturlig del af barnets seksuelle udvikling.

Opmærksomhed på børn og unge med seksuelt grænseoverskridende adfærd:

Fra fagpersoners side skal der også være en opmærksomhed på, at børn kan have en bekymrende seksuel adfærd eller være seksuelt grænseoverskridende over for hinanden. I forhold til børn med handicap er der behov for en opmærksomhed på, at de både kan blive ofre for seksuelle krænkelser fra andre børn, men at de også kan komme til at krænke andre børn. Derfor er det vigtigt som fagperson at kunne balancere mellem børns naturlige nysgerrighed i forhold til seksualiteten, samt hvornår man som fagperson bør være opmærksom på eller bekymret for, om der er tale om seksuelt grænseoverskridende adfærd.

Vi skal derfor i det omfang det er muligt hjælpe barnet til at vide mere om:

Grænser

- Rettigheden til egen krop
- Berøringsskala (god/forvirrende/dårlig berøring)
- Forskellen på dårlige og gode hemmeligheder
- At voksne ikke må slå børn
- At man ikke må tale grimt til hinanden

Børn skal lære **selv-beskyttelsesstrategier hvis det er muligt:**

- At løbe sin vej
- At stole på sin egen intuition
- At sige nej ved grænseoverskridelser

Personalet i institutionen har skærpet underretningspligt og det betyder, at vi SKAL indberette til kommunen, hvis vi oplever eller har mistanke om at børn i vores varetægt overgribes seksuelt eller voldeligt. Derfor har vi nedenstående "guide" vi arbejder efter.

Bekymring (*diffus oplevelse af, at noget er galt*)

Få af- eller bekræftet bekymring

Systematiske observationer af barnet i forskellige kontekster

Faglig sparring hos kollegaer, evt. leder, tværfaglig gruppe

Mistanke (*mere konkret, f.eks. signaler, indirekte udsagn*)

Handle på mistanke

Gå til leder

Faglig sparring hos leder, socialforvaltning

Underretning

Vurdér barnets sikkerhed

Konkret viden (*barnets udsagn, vidner, krænkerens tilståelse*)

Handle på viden

Underretning, evt. akut

Vurdér barnets sikkerhed

Koordinering

Slagelse Kommune har udarbejdet en procedure for, hvordan vi skal handle ift. overgreb, og denne følges hvis der er mistanke i forhold til et barn.

4. Målgruppen:

Denne politik omfatter institutionens ansatte; pædagoger, pædagogmedhjælpere, studerende, virksomhedspraktikanter og andre der færdes i vores institution.

5. Definition af seksualitet, seksuelle overgreb og vold.

Seksuelle overgreb:

At kunne definere, hvad et seksuelt overgreb er, og hvilke konsekvenser det kan have for barnet, sætter rammen for et fælles sprog om, hvordan fagpersoner arbejder med forebyggelse, opsporing og håndtering heraf. For at kunne observere og reagere på bekymring, mistanke eller viden om overgreb mod børn med handicap, er det nødvendigt, at fagpersoner er bekendt med,

hvilke definitioner af seksuelle overgreb, der kan anvendes i det pædagogiske arbejde. I Socialstyrelsen anvendes følgende definition:

“Der er tale om seksuelt overgreb, når et barn inddrages i seksuelle aktiviteter, som det ikke kan forstå rækkevidden af, udviklingsmæssigt ikke er parat til og derfor ikke kan give tilladelse til, og/eller aktiviteter af denne karakter, der overskrider samfundets sociale eller retslige normer”. Henry C. Kempe (1978).

Ovenstående definition af seksuelle overgreb er særlig værd at lægge mærke til, når der er tale om børn og unge med et handicap, som gør, at de ikke kognitivt udviklingsmæssigt er på samme niveau som deres jævnaldrende. Udviklingsmæssigt kommer unge med handicap, som andre unge, i puberteten. Dog kan de f.eks. have kognitive eller fysiske begrænsninger, som påvirker udfoldelsen eller udlevelsen af det seksuelle liv.

Vi har valgt at arbejde ud fra disse definitioner fra WHO og socialstyrelsen, da de giver personalet en fælles forståelse af, hvordan vi forstår begreberne; seksualitet, seksuelle overgreb og vold.

Seksualitet er en integreret del af ethvert menneskes personlighed. Den er et basalt behov, og et aspekt af det at være menneske, som ikke kan adskilles fra andre aspekter i livet.

Seksualitet er ikke synonymt med samleje. Det handler ikke om, hvorvidt vi har orgasme eller ej, og endelig er det ikke summen af vort erotiske liv. Dette kan være en del af vor seksualitet, men behøver ikke at være det. Seksualitet er så meget mere. Det er, hvad der driver os til at søge kærlighed, varme, og intimitet. Den bliver udtrykt i den måde, vi føler, bevæger os på, rører ved og bliver rørt ved. Det er ligeså meget dette at være sensuel, som at være seksuel.

Seksualitet har indflydelse på vore tanker, følelser, handlinger og samhandlinger og derved på vor mentale og fysiske helse. Og da helse er en fundamental menneskeret, så må også seksuel helse være en basal menneskeret.

(Langfeldt & Porter, WHO, 1986)

“**Seksuelle overgreb** på børn er inddragelsen af et barn i seksuelle aktiviteter, som barnet ikke forstår, ikke er i stand til at give informeret samtykke til, eller som barnet udviklingsmæssigt ikke er parat til og ikke kan give samtykke til, eller som strider imod love eller sociale tabuer i samfundet. Seksuelle overgreb på børn er en aktivitet mellem et barn og en voksen eller et andet barn, der i kraft af alder eller udviklingstrin er i en position med ansvar, tillid eller magt, og hvor aktiviteten har som formål at tilfredsstille personens egne behov”.

(WHO, 1999; Zeuthen 2012).

Vold mod børn med handicap:

Som en del af den forebyggende indsats er det ligeledes vigtigt at have viden om den vold, som børn kan udsættes for, og hvilke skadevirkninger det kan have. Formålet med denne viden er at forstå, hvorfor vold kan være en adfærd og en måde at udtrykke sig på både som voksen over for et barn, men også mellem børn. Vold mod børn defineres af Socialstyrelsen på følgende måde:

“Vold er en handling eller trussel, der uanset formålet kan krænke en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er barn eller voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre

omsorgsgivere, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare.

Den vold, som børn med handicap kan udsættes for, adskiller sig ikke fra den vold, andre børn udsættes for. Volden kan således forekomme i familier samt på institutioner, på specialskoler osv. Det er dog vigtigt som fagperson at være opmærksom på, at definitionen af vold, som den anvendes i Socialstyrelsen, både rummer fysisk vold, psykisk vold og børn, som er vidner til vold i hjemmet.

6. Faglig viden om tilgange til børns seksualitet og sanselighed:

Det er vigtigt for os, at der hos personalet er en stor faglig viden om sund og naturlig seksualitet, og hvordan overgreb kan påvirke barnets udvikling. Når vi ved det kan vi støtte de børn, der er på vej til at udvikle en bekymrende seksualitet og derved forebygge.

Børn oplever med alle deres sanser og når barnet berører sine kønsorganer er det fordi de udforsker egen krop og fordi det føles dejligt.

Børn ser ikke ret tit nøgne mennesker og er derfor nysgerrige på at se ligheder og forskelle. Når børnene ser på hinandens kroppe er det fordi de er nysgerrige. Ligner du mig eller er du anderledes.

Vi mener børn har ret til at undersøge og få viden om hinandens kroppe, køn mv. på et alderssvarende niveau.

Vi skal møde barnet hensigtsmæssigt, så vi ikke får **"skammet"** barnet.

Socialstyrelsens videnscenter SISO har udviklet en oversigt på eksisterende viden om tegn og reaktioner ved vold og seksuelle overgreb. Denne liste vil vi bruge som redskab når der er behov for det.

Herunder er en artikel der beskriver barnets seksuelle udvikling:

Barnets seksuelle udvikling

*Den seksuelle udvikling starter i spædbarnsalderen og fortsætter igennem hele livet. Det skriver Katrine Zeuthen, som er psykolog og lektor ved Københavns Universitet, og som forsker i infantil seksualitet, i sin bog *Kærlighed og overlevelse. Barneseksualitet og seksuelle traumer* (Zeuthen, 2009). Hun pointerer, at der på grund af den seksuelle udviklings tidlige begyndelse, er stor forskel på, hvordan en barnlig seksualitet og en voksen seksualitet kommer til udtryk, og at der dermed også er forskel på den betydning, man kan tillægge en given adfærd hos henholdsvis et barn og en voksen. Barnet kender ikke til seksualitetens betydning, hverken hos sig selv eller hos de voksne, og børn skal være store for at forstå, at dele af kroppen også har seksuelle funktioner, og hvilken betydning det har.*

Hos mindre børn er seksualitet lystbetonet. Det er lyst til at mærke lyst - at noget føles dejligt, at det kilder og stimulerer barnets sanser. Seksualiteten kommer ikke til udtryk som noget organiseret, centreret eller rettet mod et specifikt køn, men har derimod en diffus karakter. Mindre børn vil f.eks. typisk nyde at være nøgne, at undersøge og udforske sig selv og har også mulighed for at opleve genital nydelse - men sjældent som en bevidst eller planlagt handling. Ofte vil det være en tilfældig eller spontan handling f. eks i forbindelse med bleskift eller bad.

Børnehavbarnets seksualitet handler på den ene side om den viden, de begynder at erhverve sig, og på den anden side om den seksuelle adfærd, de udviser. Børnehavbørn har forstået, at der er forskel på køn, og typisk vil de i en periode være meget optagede af det og fortælle, hvordan det konkret viser sig hos piger og hos drenge. Børnehavbørn stimulerer sig selv af lyst og leger også seksuelle lege med jævnaldrende eller søskende, hvor de undersøger og udforsker hinanden.

Skolebørns seksuelle adfærd og lege adskiller sig fra de mindre børns ved i langt højere grad at være skjult for de voksne. Generthed, kendskab til normer, kultur og blufærdighed omkring kroppen og dens funktioner øges i takt med, at puberteten nærmer sig. Sproget kan ligeledes blive mere seksualiseret, og interessen for formidlingen af sex i medierne er stigende. Bevidstheden om kroppens forandringer medvirker til at forstærke seksualitetens betydning,

og store børn/unge begynder at rette opmærksomheden ud i verden og begynder at forelske sig (Zeuthen, 2009). Socialstyrelsen.dk).

Relationens betydning for barnets seksuelle udvikling

Børns udvikling afhænger af deres nære relationer. Det gælder også for deres seksuelle udvikling, som formes i relationen med de specifikke voksne, der er omkring dem. Det er den/de nære voksne, der lærer barnet:

- At skelne mellem sig selv og omverdenen*
- At skelne mellem behov og tilfredsstillelse*
- At skelne mellem lyst og ulyst*
- At skelne mellem frivillighed og tvang*
- At skelne mellem omsorg og overgreb (Zeuthen, 2009).*

Det er altså de nære voksne, som er til stede omkring barnet, der ifølge Katrine Zeuthen, har betydning for udviklingen af barnets seksualitet. Det betyder også, at barnets relations forståelse vil blive forstyrret, hvis barnet udsættes for et seksuelt overgreb af en nær omsorgsperson, som det stoler på og er knyttet til (Zeuthen, 2009).

Børn med bekymrende seksuel adfærd

Nogle børn kan udvise en bekymrende seksuel adfærd i deres leg med andre børn. Det kan være børn, der har svært ved at forstå grænser – måske fordi de sjældent selv har mødt dem, det kan være børn, der på forskellig vis er udfordrede og derfor har svært ved at lytte til andre børns forsøg på at markere grænser, eller det kan være børn, der måske selv har været udsat for en grænseoverskridende adfærd. Som fagperson skal man altid være opmærksom på karakteren af børns seksuelle leg, og særligt om der er børn, som ikke frivilligt deltager i legen, eller som ikke føler sig godt tilpas.